

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 33. (93.) ÉVF. • 11. SZÁM • 2023. NOVEMBER • ÁRA: 4 LEJ

Reformáció. Fotó: Czire Alpár

A követendő példa

• Hitelesen élünk-e? Olykor szemlesütve valljuk meg, hogy önmagunkról alkotott képünket nem tükrözi az életünk. Tetteinkből, megnyilvánulásainkból látszik meg a legvilágosabban, hogy kik vagyunk, kikhez tartozunk, és milyen értékrend szerint kívánunk élni. Hívó embernek valljuk magunkat, de vajon mit és mennyit teszünk azért, hogy ez társaink számára is érzékelhető és igaz legyen?

Egyházalapító püspökünk kiváló példát mutatott arra nézve,

hogy miként kell hitünk életjobbító igazságai mellett kitartani: önmagunk, közösségeink és Isten országa kiteljesedése szolgálatában. Apró lépésekben gyakoroljuk bizonyágtételeinket: amikor meghallgatjuk, segítjük a mellettünk élő, a szükségét szenvedőt, amikor minőségi időt szánunk a számunkra fontosakra, amikor az önmagunkon túlmutató jót választjuk a pillanatnyi kényelmünk helyett, amikor Isten velünk való tervének adunk teret életünkben.

A tartalomból:

Novemberi emlék

4

Ülésezett a Magyar
Unitárius Egyház
Főtanácsa

6

Az utazás mint
komfortzóna

7

A lengyel unitáriusok
nyomában

9

a L a p t é m a

Hitünk megvallásának hava

„...meg fogom neked mutatni cselekedeteim alapján a hitemet.” (Jak 2,18b)

Pillanatképek a baróti főtanácsról

LÉLEKKENYÉR

Hit által emberségben növekedni

**BODOR ROZÁLIA
PIROSKA**

Még teológiai hallgató koromban hallottam egykori tanár-professzortól, amikor az istenképről beszélgettünk: amikor imádkozunk, megszemélyesítjük Istent, de igazából tudjuk, hogy teológiailag egy fogalom, és nem lehet emberi keretek közé zsugorítani.

Mindig is a személyes hitet emeltem és emelem ki a gyermekek-emberek életében, mert az tud megtartó erővel bírni életünkben. Az egyszerű, sokszor talán naiv hit az, amely átmenti értéként a gyermekekbe, unokákba az Istenbe vetett hitet is, mint annyi más értéket az életről, a világról.

Nagyon tisztán emlékszem arra a pillanatra, amikor nagytatám a tisztaszobában, nagyszobában (így nevezték Magyarországon azt a szobát, ami inkább díszszoba volt egy házban, s ahol a vetett ág és a sok szőttés abrosz szépen kiemelte a szoba hangulatát) fel volt ravatalozva, azaz a koporsó ott volt elhelyezve. Ahogyan alig hétévesen néhai nagymamám felemelt, és arra biztatott, hogy simogassam meg a koporsóban fekvő nagytatám arcát. Kicsit félve megsimogattam, majd gyorsan elhúztam a kezem, mert hidegnek éreztem. Amikor letett az öléből, a falhoz vezetett, és azt mondta, hogy simogassam meg a falat is, majd elbújt a fal mögé, s ezt mondta: „A fal is hideg, mint tata, igaz? Engem pedig nem látsz, de tudod, hogy itt vagyok a fal mögött. Tata is hideg, mint a fal. Ezután nem fogod őt látni, de tudd, hogy mindig ott lesz, csak a fal miatt nem láthatod.”

Nagymamám a maga négy osztályával és erős hitével oltotta belém a hitet, és oldani akarta a halálfélelmemet. Egy életre szóló tanítást kaptam tőle, és örökségként mentem tovább lelkemben, azt remélve, gyermekeimnek is erősítem személyes hitüket. Ezért tudok hittal megállni koporsók mellett, ezért igyekszem a gyászt feloldani a szenvedők, gyászolók lelkében. Számomra a személyes hit adja a hitelességet is az emberek életében. Sokszor érzem beszélgetések során, hogy kételyek merülnek fel emberek életében, ami a hitkérdést, a saját hitüket illeti, de van, aki ezt felvállalja, és van, aki nem.

Nem baj, ha meginog a hited, ha éppen megtagadod Istent, hiszen ilyenkor az ember csak önmagát látja, önmaga nehézségét, fájalmát. Le kell gördülnön ilyenkor lelkünkéről a bánatnak, fájdalomnak függőnye, hogy nyitni tudjon a lélek Isten és az embertársak felé, de vállaljuk fel ezt. Emberi méltóságunk is növekszik azáltal, hogy hitünket és annak megingásait is felvállaljuk. Ettől leszünk hitelesek. Talán nem

tudunk mindig a jézusi istenhit szintjére felemelkedni, talán nem tudunk mindig úgy élni, ahogyan elődeink, nagyjaink éltek és cselekedtek, és talán sokszor nehéznek érezzük Dávid Ferenc módjára felvállalni azt, de a gyerekkorból hozott istenhitünket kell megélnünk életformaként, amely életünknek célt, értelmet és motivációt is ad.

Hűséget fogadunk férjünknek/feleségünknek, és ezt azért is tesszük, mert hiszünk életünk párjában,

„A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (Zsid 11,1)

hiszünk a szerelmünkben. Amikor hűséget fogadunk egyházunknak, azért is tesszük, mert hiszünk benne, hiszünk az eszmékben, az egyistenhitben, hiszünk a felebaráti szeretetben. Minden fogadalomnak csak így lehet érvényessége.

A gyerekkorból hozott hitünknek magjai lelkünkbe hullottak, és sokszor kicsíráznak és termést hoznak, hiszen emberi magatartásunk, emberszeretünk és mások iránt tanúsított tiszteletünk árulkodik erről. Vannak események, pillanatok az életünkben, amikor nagyon szeretnénk hinni és bízni önmagunkban, embertársainkban és Istenben, de valahogyan képtelenek vagyunk rá. Vannak, igen, vannak élethelyzetek, amikor inkább a remény palástját próbáljuk magunkra venni, hogy újjá tudjunk születni, hogy fenntartsuk a motivációt életünkben, de ha őszintén megvalljuk magunknak, akkor pont a hitet keressük lelkünkben, hogy újra kicsírázzon és felerősítse bennünk az önbizalmat, az életigenlést. A remény sokszor megújít, de a hit megerősít. Legfőképpen emberi alázatunkban. Én hiszek az isteni szeretetben, gondviselésben, és – talán naiv vagyok, de – hiszek az emberi jóságban, alázatban, segítőkészségében és az emberi együttérzésben. Hiszek ezekben, mert sok minden láthatatlan, de cselekedeteink által ki-kitűnnek lelkünkben.

A napokban egy érdekes történetet olvastam: egy paralimpiai játékon kilenc gyerekatléta (akik fizikailag vagy mentálisan sérültek voltak) felállt a százméteres futás startvonalához. A startlövés után elkezdődött a verseny, mindenki ahogy tudott, törekedett a cél felé, hogy győzelemhez jusson. Egy gyerek mégis-

csak elesett a futásban, majd lassan sírni kezdett. Ő már lemondott a győzelemről, de abban a pillanatban mindannyian lassítottak, majd megálltak, amikor meghallották a sírást. Hátrafordultak, és a síró fiú felé igyekeztek. Egy másik gyerek mellé ült, hogy megvigasztalja, majd, amikor kissé jobban érezte magát a fiú, mind a kilencen összekapaszkodva, együtt sétáltak be a startvonalhoz a sokaság tapsa, éljenzése mellett.

Ebben a világban ezt a történetet talán nem is hisszük megtörténhető dolognak, hiszen túl nagy az egó, a gőg, büszkeség, az önzés, de valahol legbelül (ahol hitünknek magjai vannak elhintve) mindannyian tudjuk, hogy a legfontosabb dolog nem az egymás felett aratott győzelem, hanem az, hogy másokat is győzelemre segítsünk még akkor is, ha ez azzal jár, hogy nekünk le kell lassítani. Élni így értékes: hittel, szeretettel, alázattal és tisztelettel!

HITFORRÁS

Novemberi emlék

JENEI SÁNDOR
LEVENTE

November. Játszik a napfény, bújócskázik. Vatafelhők mögé rejtőzik. Néha kikandikál. Próbál lágyan simogatni. Mintha elfáradt volna, vagy üzeni: hűvös, ködös napok jönnek. Csodálom a színpompában díszelő tájat, ízlelgetem Dsida Jenő verssorait.

„Valami arcot, szentséget viszek
elrejtve mélyen.

Havas nagy úton bandukolok
szembe a lemenő nappal.

Ezt a szentséget nem ismeri
senki kívülem:

Elítélt próféták máglya-lángja
perzselte a szívembe hajdan.

Talán az otromba erdők mögött
találok egy kicsi kunyhót,
ahol a fehér fenyőasztalkából
oltárt csinálhatok.

(Dsida Jenő: *Valami arcot viszek*)

Egy kóborló szellő megbibálja a fákat. Hullnak a megsárgult, megbarnult levelek. Körtancuk a múltba kísér, naiv, érzékeny lelkű gyermekkoromba. Vallásórára igyekeztem a késő délutáni órában. Jól fel kellett öltözni, mert csipkelődős kedvében volt a levegő. Cipőm alatt zizzent a sok falevél. Csendesen kopogtatok a papi lak melletti kis tanácsterem ajtaján. Bent félhomály és néhány gyermek. Az érckályhában égett a tűz. Jólesett a meleg. Mindjárt jön a pap bácsi – mondta kedélyesen a pap bácsi nagyobbik lánya. Kis idő múlva jó kedvvel, széles mosollyal lépett be Fazakas Endre pap bácsi. Köszöntött mindannyiunkat, viccelődött, majd megkezdte a vallásórát. Jó érzés volt ott lenni. Szerettem. Ma is visszhangzik bennem a kezdő ima: „Jelszó! Én unitárius vagyok, e hitben élek, s dol-

gozom. Munkámban Jézus a vezérem, Isten a segítségem. Mi testvérek vagyunk mind, emberek, törvényünk egy, a szeretet. Célunk is egy a munkában, boldog föld, Isten országa. Ámen.” Zengett a kicsi szoba az imától.

Pap bácsi Dávid Ferencről mesélt. Életrajzáról, tanulmányairól, erős egyistenhitéről, rendkívüli tudásáról, kitartó Biblia-tanulmányozó munkásságáról, a felismert bibliai igazságok mellett való hittételeiről, a tordai országgyűlésről, és rámutatott a falon levő nagy képre. Mindig elcsodálkoztam a képen. A kép közepén Dávid Ferenc az 1568-as tordai országgyűlésen. Jobb kezét szívére teszi, a bal kezét a templomablakon beáramló fény felé emelte. „Nincs nagyobb esztelenség, sőt képtelenség, mint külső erővel kényszeríteni a lelkiismeretet és a lelket, aki felett hatalommal csak a teremtője bír [...] Ne szidalmaztassék senki a vallásért senkitől [...] mert a hit Istennek ajándéka” – vallotta. Ő alapította meg az unitárius vallást. Az ő nagy érdeme, hogy amíg Európa országaiban tombolt a türelmetlenség, Erdélyben a vallási türelmet törvény biztosította. Később elfogták, börtönbüntetésre ítélték, Déva várába zárták, ahol mártírhalált halt. Lelkemben csend lett. Mélyen átjárta érzésvilágomat az ének, amit nagy lelkesedéssel tanított a pap bácsi: „A légben ólmos köd szítál, a várban mély a csend. / Az ör az égi poszton áll, s egy rab nyög odabent. / Az arca sápadt, mint a hold, mely búcsúcsókot int, / S a nyirkos őszi éjszaka úgy jajgat odakint. // Meghalt, meghalt az ember, ki Erdély lelke volt, / Kit a nép imádozott, és lángolt, hogyha szólt.” Csak szorongattam kezemben a kis papírkára gépelt énekszöveget. Fájtak a szavak. Miért kell az embereknek türelmetlennek lenni, miért kell gúnyolódni, megvetni a vallás miatt? Miért szégyen, ha testvéreimmel, szüleimmel, nagyszüleimmel templomba járok? Miért nevetnek rajtam,

ha mondom, hogy unitárius vagyok? A pap bácsi most mondta, hogy a legtisztább vallás, és ráadásul magyar, erdélyi. Mélységes sóhaj kísérte a záró imaként elhangzott fogadalmat: „Unitárius vallásomhoz halálomig hű maradok. A templomba buzgón járok, minden munkámban helyt állok. Egyházamat őrzöm-védem, Isten engem úgy segítjen. Ámen.” Az énekszöveget, mint ereklyét, ma is féltve őrzöm. Igaz, megsárgult kissé, kivékonyodott a papír, de valahányszor kezembe kerül, a régi emlékek és lelki élmények mindig feltörnek a mélyből.

Azóta is Dávid Ferenc hűséges követője vagyok. Hiszem és vallom, hogy egyetlen dogma, hitvallás sem érdemli meg, hogy miatta szembeszálljunk egymással. „Álljatok meg tehát, felővezve derekatokat igazságszeretettel, és magatokra öltve a megigazulás páncélját, sarut húzva lábatokra, készen a békesség evangéliuma hirdetésére” (Ef 6,14–15) – biztat engem és

bennünket is Pál apostol. A Dávid Ferenc örökségét így hordom magamban, és hiszek az emberi jóságban, a szeretet hatalmában, az isteni igazságszolgáltatásban.

„Én hiszek a világba,
Én hiszek a jövőbe,
A szeretet hatalmát,
A jóság diadalmát
Hiszem és hirdetem előre!

Lesz még idő, mikor majd
Az emberszív belátja;
Hogy gyűlölködni vétek;
Hogy szeretet az élet,
Hogy ez az ő igaz világa!”

(Szabolcska Mihály: *Jóslat*)

Én így emlékezem. Hűséggel, szeretettel, őszinte, tisztá érzésekkel.

In memoriam Keserű Bálint (1927–2023)

2023. október 11-én elhunyt Keserű Bálint, a Szegedi Tudományegyetem nyugalmazott emeritus professzora. Unitárius olvasóink nevével a *Keresztény Magvető* hasábjain, az *Adattár a 16–18. századi szellemi mozgalmaink történetéhez* című sorozatban vagy az ugyancsak általa megálmodott *Fontes rerum scholasticarum* sorozatban találkozhattak. Az unitárius egyháztörténet iránt érdeklődők talán arra is emlékeznek, hogy Keserű Bálint előadott azokon a konferenciákon, amelyek az 1980-as évektől új irányba terelték az unitárius egyháztörténet-kutatást, gondolunk itt elsősorban a Dávid Ferenc halála 400. évfordulóján (1979. május 15–19.) Siklóson, illetve Enyedi György halála 400. évfordulóján, 1998 szeptemberében Kolozsvárott tartott konferenciákra.

A kiemelkedő tudású professzort 1991 nyarán ismerhettem meg Szegeden. George Williams professzor, a Chicói Center for Free Religion alapítvány vezetője és felesége, Gellérd Judit az erdélyi diákok számára Szegeden nyári egyetemet szerveztek. Az ötletgazdák az akkori József Attila Tudományegyetem Régi Magyar Irodalom Tanszékének vezetőivel és oktatóival, illetve a kolozsvári Erdő János professzorral egyeztetve arra gondoltak, hogy az uni-

tárius teológiai hallgatók közül néhányat az alföldi városba invitálnak egy nyári továbbképzőre. Ez volt első találkozásom Keserű Bálinttal, a szikár termetű, középmagas, szemüveges tanárember Erdő Jánost juttatta eszembe. Előadására is emlékszem, Christian Franckenről beszélt és az erdélyi unitáriusokról úgy,

ahogyan én soha azelőtt nem hallottam senkit beszélni. Olyan eszmetörténeti és filozófiai kérdéseket feszegetett, amiből édeskeveset értettem, az azonban napnál világosabbá vált az előadás nyomán, hogy az unitárius egyház történetét a nagy nemzetközi összefüggések rendszerében kell elhelyezni és értelmezni. Tanulmányait ezt követően fedeztem fel, és máig hálás vagyok, hogy olvashattam, a tanár urat személyesen ismerhettem. A Szegeden tanuló, majd ott fokozatot szerző erdélyi unitáriusok pályáját élénk figyelemmel és érdeklődéssel követte, tudományos próbálkozásainkat és szövegkiadásainkat örömmel vette.

Utolsó, a Peregrinatio Hungarorum sorozatban megjelent *Újfalvi Imre és a késő-humanista ellenzék* című, 2023-as kötetét saját kezűleg dedikálta valamennyiünknek.

Erdélyi tanítványai búcsúznak Keserű Bálinttól, hálásak vagyunk azért, hogy ismerhettük, hogy tanulhattunk tőle, számunkra az emberség és szakmai igényesség példaképe marad. Pihenése legyen csendes, emléke áldott!
(K. S.)

Fotó: Csörsz Rumen István

Ülésezett a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa

• Szeptember 29-én a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa Baróton ülésezett. Az évente egyszer megrendezett tanácskozást idén Csécs Márton Lőrinc, a Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör esperese, torockói unitárius lelkész szószéki szolgálata nyitotta meg. Az énekvezéri teendőket Varga Réka vargyasi kántor látta el. Az ülés napirendjén szolgálati eskütételek, a közelmúltban elhunytakra való megemlékezés, időközi választás, egyházi jogszabályok módosítása, valamint a hivatali jelentések és működési beszámolók megtárgyalása szerepelt. Esküt tettek András Benedek főjegyző, Biró Attila, a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházközség esperese, és további főtanácsai képviselők.

A 17 órától kezdődő ünnepi gálán tiszteletbeli címek adományozására került sor, köszöntötték a kerek évfordulót ünneplő lelkészeket, a nyugalomba vonult lelkészeket és világi alkalmazottakat, majd a kiemelkedő egyházzolgálati teljesítményeket méltatták. Köszöntőbeszédet mondott Benedek Huszár János, Barót város polgármestere.

A gála kezdetén a 2021–2023 között sikeres záróvizsgát tett lelkészek vették át Kovács István főpásztortól a lelkészképesítő okleveleket: Bakó Nagy Zsuzsanna (Észak-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség), Dénes Erzsébet (Siménfalva), Elekes Zsolt (János Zsigmond Unitárius Kollégium, iskolalelkész), Kerekes Mónika (Felsőrákos), Magyar Zita Emese (egyetemi és ifjúsági lelkész, Kolozsvár), Márton Edit (Kökös), Bálint Mihály (Pipe-Szásznádas), Bartha Pál Aba (Sepsiszentkirály), László-Benczédi Zsófia (Barót), Liker Henrietta (ifjúsági lelkész, Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör), Szabó Zsolt (Homoródjánosfalva), Szócs Előd (Nagyenyed), Ilkei Lóránd (Délnyugat-erdélyi Unitárius Szórványegyházközség), Jakab Emese (Jobbágyfalva-Nyárádszereda), László Bernadett (Zsil-völgyi Unitárius Társegyházközség) és Tatár Ágnes Tekla (Sepsiszentgyörgy). Az elmúlt évben két énekvezér tett énekvezéri vizsgát, akik szintén ez alkalommal vehették át képesítési oklevelüket: Dávid Dalma (Olthévízi Unitárius Egyházközség) és Léta Jolán (Bartók Béla Egyházközség, Budapest).

Id. dr. Gyerő Dávid (Sepsiszentgyörgy) tiszteletbeli egyházköri felügyelgondnoki, Bedő András (Sepsiszentgyörgy), Bogyor Anna (Barót) és Krausz Elvira (Barót) tiszteletbeli keblitanácsosi, id. Loghin Sándor (Küküllődombó) tiszteletbeli gondnoki, néhai id. Mátyás Sándor (Küküllődombó) pedig post mortem tiszteletbeli gondnoki címben részesült. A jelenlévők köszöntötték az idén 80. életévét betöltő Vass Mózes (Szováta)

nyugalmozott lelkészt, illetve méltatták a tavalyi főtanácsai ülés óta nyugalomba vonult unitárius lelkészeket, Márkos Ervin Sándort (Homoródjánosfalva), Orbán Dezsőt (Pipe), Balázs Tamást (Tordatúr), illetve a nyugalomba vonult világi alkalmazottakat, Bulbuka Csabát (Kolozsvár) és Rezi Évát (Kolozsvár).

A 2014. évi főtanácsai ülés óta az Egyházi Képviselő Tanács Elnöksége évenként kiválasztja és méltatja a kiemelkedő egyházzolgálati teljesítményeket is. A hitéleti és missziói munka terén méltatták Buzogány-Csoma István szentivánlaborfalvi-kézdivásárhelyi lelkész és neje, Buzogány-Csoma Csilla sepsiszentgyörgyi kórházlelkész, valamint Gábor Vilmos és Bucs Ildikó gondnokok gyülekezetépítő munkáját. Az oktatás terén dr. Pál Tünde (Sepsiszentgyörgy) kiemelkedő egyházzolgálati teljesítményéért mondtak köszönetet. A gazdálkodás terén az Alsófelsőszentmihályi Unitárius Egyházközséget és Varró-Bodoczi Barna lelkészt (Szentgerice) díjazták. A közigazgatás terén Fazakas Lajos Levente lelkész, a Marosi Unitárius Egyházkör esperese részesült elismerésben. Méltatták a lókodi Kiss Rozália Ökumenikus Öregotthon hiánypótló tevékenységét, Bodoczi Annamária (Bethlenszentmiklós/Bukarest) az unitárius és magyar szórványközösség megőrzéséért végzett szolgálatát, Nagy Gizella (Marosvásárhely) nőszövetségi vezető lelkiismeretes munkáját és Isztojka Máté (Szentábrahám) egyletes ifjúsági téren végzett példaértékű tevékenységét.

A záróvacsorát régi hagyomány szerint a Berdeserleggel tartott pohárköszöntő nyitotta meg, amelyet Szabó Zoltán Győző, a Marosi Unitárius Egyházkör felügyelgondnoka mondott. A serleg Berde Mózes egykori egyházi előljáró, adománytevő nevét viseli.

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ SAJTÓOSZTÁLYA

Az utazás mint komfortzóna

A Salvatore Quasimodo Költőverseny és Nemzetközi Költőtálalkozót 1992 óta minden évben megszervezik Balatonfüreden. Idén szeptember 8–9-én zajlott a rangos esemény, amelyen a fődíjat Farkas Wellmann Endre költő, lapszerkesztő, a Magyar Unitárius Egyház Kiadó- és Médiabizottságának elnöke nyerte el A vándor című költeményével. A költőverseny zsűrije a Térey János-díjat Payer Imre Rapszódia tájakról, időkről című alkotásáért ítélte oda, Jóna Dávid Patchwork című verséért pedig különdíjat vehetett át. Farkas Wellmann Endrével a szerkesztő beszélgetett.

• Gratulálok a költőverseny megnyeréséhez! Hogyan szereztél tudomást a költőversenyről, amelyen nem először vettél részt idén?

Több mint húsz éve veszek részt Balatonfüred különböző kulturális rendezvényein, így nyilván tudtam a költőverseny létezéséről is. Másodjára neveztem az idén, az előző alkalommal oklevelet kaptam.

• Mi indított a megméretetésen való részvételre?

Szeretem azt a szellemi miliőt, ami Balatonfüreden van. Ennek fontos része ez a költőverseny is, évente több száz vers találkozik ezen a pályázaton, erős a pezsgés, és fontosnak tartottam, hogy azokkal együtt, akik még hiszünk valamelyest a költészet jobbító erejében, jelen legyek ezen a versenyen.

• Mit jelent számodra a fődíj elnyerése?

Nagyon fontos díjnak tartom a Quasimodo Költőverseny nagydíját. Többek között azért, mert ez nem egy önmagában vett elismerés, hanem egy versenyhelyzetben megszülető döntés eredménye. Harmincegy éve létezik, tehát harmincegy ilyen nagydíjas van összesen, és nagy büszkeség, hogy egykori mestereimmel, Faludy Györggyel és Szöcs Gézával együtt szerepelhetek ebben a névsorban.

• A kétnapos fesztivál programjai milyen csemegékkal kínáltak idén?

Maga a díjátadó gála és a köréje csoportosuló rendezvények a füredi kulturális élet egyik kiemelkedő pillanatát jelentik évről évre: Füred város vezetősége – szerintem nagyon jó érzékkel – rengeteg figyelmet fordít a kultúrára, így ez a

Fotó: Czimbal Gyula (MTI)

rendezvény is nagyon elegáns és jól szervezett, lélekemelő részt venni rajta. A zsűri tagjai mellett, a szervezőkön kívül, a kortárs magyar és olasz kulturális élet több fontos szereplője eljön ide a költészetet ünnepleni és személyesen átadni a kitüntetések.

• A verseny nyertes alkotásait olaszra is le fogják fordítani. Hogy látod, milyen lesz a versed

olaszul? Érzékelsz a költeményedben olyan vonatkozásokat, amelyek az olasz olvasók számára kihívást jelentenek? Gondolok itt például a József Attila-allúziókra.

Nem ez lesz az első versem, amit olasz nyelvre lefordítanak, szerintem annyira olaszul is érthető lesz, amennyire a műfordítások sikerében hinni lehet úgy általában. Nyilván a fordítótól is sok függ majd.

• Versed első szava, a migráns ugyanolyan erős szó, mint József Attilánál a vas hatos, amely időben behatárolja, korhoz köti a költeményt. Ugyanakkor az emberiség kultúrtörténeti távlataiba tágítja a vers idejét a két nagy utazó, Odüsszeusz és Szindbád neve. Farkas Wellmann Endre hogyan, miért utazik? Hétköznapjaiban miként szembesül önmaga migráns voltával?

Az önmagában vett utazás az egyik legrégebbi költői toposz, de a leghétköznapibb cselekvéseink egyike is. A

térben történő elmozdulás, helyváltoztatás nemcsak keresés, nemcsak kaland, de olyan cselekvés is, amely az embernek a világképét folyamatosan alakítja. Itt nyilván a keresés a hangsúlyos, de más motivációi is lehetnek az utazásnak, az úton levésnek. Oda kell eljutni ebben a kérdésben, hogy az utazás ne a komfortzónánkból való kimozdulás legyen, hanem maga a komfortzóna.

● **A vándornak nincsen már rég célja, mondja a versed. Hogy látod, mi a baj / milyenek az emberi célok / az emberek céljai?**

Az európai civilizáció összeroppadásának a pillanatait éljük, vagy tán már egy az utáni korszakot. Látjuk mindannyian, hogy merre tart az emberiség, látjuk azt, hogy mibe sodortak bele azok az eszmék, amelyek a mai Európa, de tágabb értelemben a világ működését meghatározzák. Én egy nagy összeomlást látok elkövetkezni, ami elengedhetetlen az újrakezdéshez, ahhoz, hogy teljes emberi létünket újraértelmezzük.

● **A fény és a sötétség nagy ellentétpárja is megjelenik versedben. Megosztanád, hogy milyen élményeid voltak számodra „fénygyűlölés”?**

Nagy csodálója vagyok az emberi létezésnek, így azt is mondhatnám, hogy az életem minden pillanata ilyen. Minden hajnalban a

pirkadat és minden este az első csillag vagy utcalámpa, vagy minden pozitív gondolat, ami előrevisz. Persze, konkrét történések is vannak, kegyelmi pillanatok, amelyek ugyancsak előrevisznek. Leginkább értelmezés kérdése.

● **A vándor szerint végül Isten a homlokunkra ragasztja a furcsa zárjegyet. Beszelnél a személyes hitedről? Milyen viszonyban vagy Istennel?**

Az identitásomnak kitüntetett része, hogy unitárius vagyok. A honlapomon – fwe.hu – is a bemutatkozó egyik hangsúlyos bekezdése ez, hogy magyar vagyok, erdélyi és szélsőségesen unitárius. Az, hogy unitárius, igaz, hogy vallási megjelölés, de az, hogy szélsőségesen, már a személyes hitemre vonatkozik. Szeretem a világot a teremtés felől nézni, valahogy kötelességemnek is érzem, ezért vagyok jó viszonyban a Fennvalóval, így gondolom. Meglátásomban Is-

tennel együtt élni nem csupán világnézet, hanem egy unitárius ember számára a keresés és a gondolkodás állandó belső parancsa is, amit nem kerülhetünk ki. Aztán innen jönnek a szélsőségek...

● **Hogyan segíti egymást a szélsőséges unitáriusságod és hited a költészet jobbító erejében?**

A kettő erősíti egymást, az unitárius világnézet – minél szélsőségebb, annál erősebb – kritikai hozzáállást feltételez a világhoz, a hitem pedig arra ösztönöz, hogy Isten akaratával egyező döntéseket próbáljak hozni. Ebben a viszonylatban pedig Istent nem valami doktriner felsőbb irányítónak vélem, hanem egy dinamikus viszonyt képzelünk itt el, amelyben a gondolkodás és a hit egyaránt az élet mozgatórugója, így a költészet is. Vagyis egy párbeszéd, együttműködéses viszony, amelyben ő a mester, én pedig igyekszem jó tanítványa lenni.

Farkas Wellmann Endre

A vándor

Migráns vagyok az Odüsszeusz–Szindbád-tengelyen.
Céloom rég nincs, csak néhány tengerem.
Szomorú is volna bármi célba érni:
igazságom az út volt, ez a hazám,
de csonkított álmok közt jó arány
hogy íme, megleltem hazámat –
Bőrömre sült néhány nyár heve,
elvitte az élet és néha itt hagyott
és szorongatott az elmúlás tele,
a többi pedig pofámra ráfagyott.
Mint mintás kő egy mélyebb tófenéken
vagy zöld penészbe burkolt kőszobor,
otthonosan immár a teremtésben
és nagyon egyedül benne valahol.
A fény számít, nem az az égi fáklya,
hogy tűz lobog vagy parázslék a kályha,
ha fény gyúl, látod, hogy egyre megy;
s ha sötét lesz, ha elfordulsz a lángtól
homlokodra ragaszt az Isten úgyis
egy furcsa zárjegyet.

Amit a víz visz

A híd karfáján, kedves, ha áthajolnál
vagy a híd alatt, ha áthajóznál,
ott látnád, hogy a magukba hulló évek
a köveken, mint algák vagy mohák
vagy a rajtuk megcsillanó fények
az emlékek közt mogorván lerakódnak.
Ezek a nyomaink, kedves,
minden, ahogyan éltünk:
gyorsul a víz, úgy viszi
furcsa mélységek felé
egy-egy instant énünk.
A többi pedig csak alga,
homályos békanyál,
kövekre hűlt idő:
a hűlt helyünk, kedves,
látod, az idő megtalál,

ahogyan egyszer majd egy tenger
emlékezni fog ránk

A lengyel unitáriusok nyomában

NAGY ADÉL

• Szeptember 12-én indultunk el öten – Török István olthévízi lelkész és felesége, Lőrincz Melinda tanár, Bartha Mária Zsuzsanna kocsordi lelkész, Benedek Csongor szovátai lelkész és e sorok írója – arra a zárandokútra Lengyelországba, amelyet már negyedik alkalommal szervezett meg Jay Atkinson és Roger Jones amerikai unitárius univerzalista lelkész. A zárandoklat célja felkeresni, meglátogatni azokat a még meglévő épületeket, amelyek a 16–17. században a lengyel testvérek (vagy ariánusok, ahogyan a lengyel történelmi emlékezet számontartja őket) imaházként, nyomdaként, iskolaként használtak. Természetesen ha csak a látogatás lett volna a cél, akkor nevezhetnék ezt az utat egyszerűen kirándulásnak, de éppen ez épületek falai között felidézett életekre való emlékezés, a szellemi-lelki örökség felelevenítése, a bátorság, hit, küzdelem előtti imádságos, zsoltáros főhajtás emelte utunkat zárandoklattá. Milyen szépen csengett az unitárius ének Kolosy település templomában, Dávid Ferenc zsoltára Socinus Faustus síremléke előtt, s a közösen énekelt *Dona nobis pacem* abban az ublineki imaházban, amely ma egy lelkes asszony otthona, emellett a vidék kulturális központja. Jelen írás végigjárja és röviden bemutatja azokat a fontosabb állomásokat, amelyeket a zárandokút során érintettünk.

Zárandoklatunk Krakóban, az egykori királyi fővárosban kezdődött, ahol az első közös délutánon az ismerkedés volt a főszerep, hiszen a vegyes összetételű csoport ekkor találkozott először. Első esténket Krakó főterének felfedezésére szántuk: a Posztócsarnok, a felemás tornyú Mária-templom, amelynek tornyából óránként hangzik fel a harsonaszó, a lovas hintók, a zsúfolásig tömött teraszok, a morzsákért esdeklő galambok kölcsönzik a tér egyedi hangulatát.

Másnap reggel első „hivatalos” utunk is e térre vezetett, hiszen a Mária-templom bal oldalán elterülő kisebb téren égették meg máglyán Katarzyna Weiglowát, aki 1539-ben tagadta Jézus istenségét. A kis tértől néhány utcányira, a tér és a városfal között emelkedik a Szent Tamás-templom, amelynek helyén a kétszer is feldőlt ariánus templom állt, és amelyben ma csupán egy kézzel írott plakát tesz említést az ariánus múltjáról. A főter mögött elterülő parkban Szent Hedvig és férje, Jagelló Ulászló szobránál időztünk, felidézve a lengyel történelem

magyar vonatkozásait, majd a Jagelló Egyetem legrégebbi épületét, a Collegium Maius tekintettük meg, amelynek Nicolaus Copernicus, a híres csillagász is hallgatója volt. Az egyetemtől ahhoz a házhoz sétáltunk, amelyben az 1580-as évek végén Socinus Faustus élt, aki Erdélyből való visszatérése után állt a lengyel testvérek egyházának élére. A Krakói Zeneakadémián 17. századi lengyel zsoltafeldolgozásokat hallhattunk, amelyeket a lengyel testvérek istentiszteleti alkalmaikon énekeltek. Délután szabadon fedezhettük fel Krakót. Jómagam a zsidó negyedet, valamint az Oscar Schindler egykori gyárában berendezett múzeumot látogattam meg.

Másfél napos krakkói tartózkodásunk után Lusławice településen folytatódott zárandoklatunk. Itt élte le utolsó éveit a neves teológus, Socinus Faustus. A hatalmas birtok, amely ma a lengyel állam tulajdonában van, az évszázadok során többször gazdát cserélt, Socinus síremlékét többször feldúlták, látogatásunkkor azonban abban nyertünk megerősítést, hogy gondos odafigyeléssel vigyázzák mind az emlékhelyet, mind azt az épületet, amely a 16. században nyomdaként működött.

Lusławicét elhagyva Czieszkowy és Kolosy falvaiban kerestük fel a 17. században épült imaházakat. Faluszélen, a történelem viharaitól gyötörtén, magányosan állnak, mindössze az új tetőzet sejteti, hogy a helyi közösségek mégsem engedik az enyészet marta-lékává lenni a két épületet.

A zárandokok a rakóvi község háza előtt

Ludynia egy másik kis település, ahol fennmaradt a lengyel testvérek imaháza. A birtokot, amelyen áll, egy lelkes gyűjtő, amatőr történész, Stanisław Gieżyński vásárolta meg. Az egykori imaház alsó szintjén a lengyel testvérekhez köthető, általa felvásárolt és összegyűjtött kiadványokból rendezett be tárlatot. A találkozás közös ebédrel zárult a család otthonában, majd elindultunk Raków felé.

Raków alapításától (1567) kezdődően egészen 1638-ig a lengyel testvérek szellemi központja volt, ahol iskola, nyomda, papírmalom működött, de mind ez az 1640-es évekre megszűnt. Ma már csupán a Rakóvi Történelmi Társaság lelkes tagjai tartják emlékezetben a település ariánus múltját, kockára téve ezzel a helyi katolikus egyházközséggel való békés viszonyukat.

A polgármester társaságában sétáltunk el az egykori ariánus temetőhöz, ahol már a síroknak is hűlt helyét találtuk, majd a település központjában, az egykori községházán (a lengyel wojt szó falut és polgármestert is jelöl) szívélyes fogadtatásban részesültünk. A helyiek zsidó specialitásokkal kínáltak, ugyanis a faluban jelentős zsidó közösség is élt. Raków egyetlen szállodájában szálltunk meg, majd vasárnap reggel a csoport útnak indult a főváros, Varsó felé.

Istentiszteleti időben értünk Uplinek nevű falucskába, ahol a zarándoklat egyik legnagyobb meglepetése fogadott: a valószínűleg 1630-ban épült imaházat sok-sok viszontagságos esztendő után megvásárolta Elzbieta Baran asszony, aki helyi kulturális

programok lelkes szervezője, és a gyönyörű otthonná alakított imádságos hely szép példája annak, hogy semmi nem vész el, csak átalakul, ahogy a lengyel testvérek emléke sem. Istentiszteletünkön magyarul énekeltük a *Nagy Istenünk, tekints le ránk* kezdetű énekünket, majd Jay Atkinson lelkész, a zarándoklat szervezője osztotta meg imádságos gondolatait. Mindannyian hálát adtunk az együtt töltött időért, a találkozásokért, az emlékezés lehetőségért.

A zarándokút utolsó állomása Varsó volt. A főváros felé közeledve meglepett az ország, a vidéki települések rendezettsége, tisztasága, az infrastruktúra fejlettsége, a hatalmas területeken végzett gazdasági tevékenység – szorgos, dolgos ország és nép benyomását keltették. Varsót, a második világháború után hamvaiból újjászületett települést Főnixvárosnak is nevezik. Alapítása a legenda szerint egy szerelmi történethez kötődik: a Wars nevű halász és Sawa nevű habléány házassága következtében jön létre a Warszawa nevű halászfalu. A pajzsot és kardot tartó habléány a 17. századtól a város jelképe, szobrával az óváros főterén, a Visztula partján, parkokban, köztereken találkozhatunk. A kevesebb, mint másfél napos tartózkodás éppen az óváros felfedezésére volt elegendő: a Barbakán (várfal), az óváros főtere, hangulatos utcái, az elnöki palota, a Varsói Egyetem, a Visztula partján a Kopernikusz Tudományos Központ, az új városrész felhőkarcolói egy korszerű, modern, európai főváros benyomását keltik.

Itt töltött napunk délutánján talákoztunk azzal a néhány emberrel, akik a lengyel unitárius csoport magvát képezik. Közülük ketten: Justyna Borus és Jarek Wajchert a zarándoklat szervezői és résztvevői voltak. Hálaság vagyunk Jay Atkinson és Roger Jones lelkészek szervezői munkájáért, hogy az erdélyi résztvevők számára a zarándoklatot elérhetővé tették anyagi szempontból is.

Köszönjük a Magyar Unitárius Egyház támogatását, valamint mindazok elismerő támogatását, akik minket, erdélyi lelkészeket kiemelt félként, a lengyel unitáriusok örökségének hordozóiként kezeltek ezen a zarándoklaton. Istené a dicsőség!

Socinus Faustus síremléke

Az ublineki imaház homlokzata

A tizenkettedik Marosi egyházköri találkozó

Szeptember 16-án tartottuk az idei év köri találkozóját a Marosi Egyházköriben, amelynek házigazdája a Bolyai téri Unitárius Egyházközség volt. A találkozó helyszínének Tündér Ilona völgye adott otthont, ahová tizenhat egyházközségből érkeztek a résztvevők, összesen 417 személy.

A találkozó istentisztelettel kezdődött, Nagy László unitárius lelkész végezte a szolgálatot Szabó Hajnal Imola énekvezérrel. Az istentisztelet után köszöntések következtek, Fazakas Lajos Levente esperes, András Benedek főjegyző és Ambrus Jenő helyi tanácsos is üdvözölte az összegyűlteket. A kulturális műsor rendjén a nyáradszeredai Deák Farkas Általános Iskola gyermekkórusa Ferencz Örs vezetésével adta elő ünnepi műsorát, valamint Kiss Anna népdalokat énekelt. A gyermekhangok mindannyiunk szívét felemelték. Végül a Marosvásárhelyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet színdarabját tekinthették meg a résztvevők, amelyet a nyáron a 4. ArtZ Összművészeti Találkozón

mutattak be a fiatalok. Az *Improvizáció a MaDFIE földjén* c. darabot Nemes Tibor színész rendezte. E darabban a fiatalok improvizatív helyzetekben mutatták meg, hogy mi is az, ami a mai fiatalt érdekli, milyen érzések kavarnak egy kamasz mindennapjaiban, vagy éppen hol tartanak az útkeresésben.

A kulturális műsorok végére elkészültek a gyülekezetek által főzött bográcsgulyások, és közös étkezés következett. Mivel finom étel mellé jó, ha szól a nóta, az ebéd után a résztvevők népdalokat énekelték, a zenészek sátorról sátorra vándorolva mindenkinek elhúzták a kedvenc nótáját. Mindeközben a gyerekeknek kézműves sátor működött, a fiatal egyletes korosztály pedig csapatépítő játékokon vehetett részt.

A köri találkozó sikerét tükrözte leginkább a sok nevetés, az ölelések, a találkozás öröme: oly kevésszer adódik meg, hogy ilyen sokan összegyűljünk egy helyre, hogy egyszerre szálljon a fohász az ég felé, hogy ennyi énekhang egyszerre nótázzon. A találkozó minden egyes percére hálatelt szívvel gondolok. Bízom benne, hogy jövőre is ennyien összegyűlve örülhetünk a egymásnak.

JAKAB EMESE

Tíz éve Együtt Isten völgyében

Október 22-én Mészkon került sor az Együtt Isten völgyében istentisztelet-sorozat hetvenedik alkalmára. A 17 órakor kezdődő istentiszteleten Dimény József alsófelsőszentmihályi unitárius lelkész mondott imát, Fekete Béla bágyoni unitárius lelkész prédikált. Bálint Róbert Zoltán helyi lelkész visszatekintett a 2013-ban Mészkon indult hitéleti, kulturális és közösségi alkalmak évtizedes történéseire. A jelenlevőket Kovács István püspök, az unitárius egyház főpásztora köszöntötte, méltatva a rendezvényt. Az ünnepi műsor részeként Kodály Zoltán és Bartók Béla csellóra és zongorára átírt műveiből hallgathatott ízelítőt Isten völgyének népe Oláh Mátyás és Lászlóffy Réka előadásában. Az esemény a Balázs Ferenc Szeretetotthonban állófogadással folytatódott, ahol Pálfi Árpád, Vernes

András, Chereji Annamária és Székely Miklós osztotta meg személyes vallomásait az ünneplőkkel.

A rendezvényt a Communitas Alapítvány támogatta.

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

Nyitott kapuk a Bolyai téri unitáriusoknál

Egy egyházközség legnagyobb értéke a hívei. Azok a látható és láthatatlan hűséges emberek, akik tudják, hogy a vallásos és közösségi élet megtartója, táplálója az egyház, és azért minden konfirmált vagy bérmált keresztény felelős. A templom egy külső szimbólum, egy építmény. A templomot a hívek teszik élővé, fontossá. Marosvásárhelyen, a Bolyai téren, 93 éve nemcsak egy díszes templom várja az imádkozó, Istent kereső embereket, hanem egy unitárius közösség is, amit egy nagy családnak nevezhetünk. Ez a család ünnepelt az őszi hálaadás napján lélekben együtt unitárius testvéreinkkel, bárhol is éljenek Erdélyben vagy a nagy világban. Mert ez az ünnep a hálaadó és érző ember ünnepe, aki megtapasztalta Isten közelségét a jóban és a fájdalomban, aki tudja, hogy örökkévaló az Úr szeretete.

Először szerveztük meg a Nyitott kapuk napját, aminek mottója a *Találkozások az elcsendesedés és a hála napján* volt. A javaslat egyházközségünk akkor még gyakorló segédlelkésztől, Jakab Emesétől ered, aki most a Jobbágyfalva-Nyárádszereda Unitárius Egyházközség segédlelkésze. Egyházunkban több egyházközség évek óta gyakorolja szép eredménnyel. Úgy érzem, hogy az első rendezvényünk egy sorozatot indított el a Bolyai téren is, és azt meg kell osszam az *Unitárius Közlöny* olvasóival is. Rendezvényünk a Gondoskodó Nemzet Program keretében, a Magyar Kormány, a magyarországi Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága támogatásával valósult meg.

Az őszi hálaadási istentiszteletek és úrvacsoraosztások után (9 és 11 órától) az élő könyvtár keretében meghívtunk a 95 éves Pál Tamás, városunk legidősebb építőmérnöke volt, aki a temesvári műszaki egyetemen végzett, és aki szakmai életét itt, Marosvásárhelyen kama- toztatta mint mérnök és tanár. Elmondta, hogy mint az egykori küküllődombói lelkész, Pál Tamás nagyobbik gyermeke, ült Balázs Ferenc lelkész ölében. Talán ő az utolsó tanú, akinek Balázs Ferencről emlékei vannak. A jelenlevők Marosvásárhely építészetéről, vezető emberekről faggatták, az 50-60 évvel ezelőtti életről. Nagy László lelkésszel Antal Erika újságíró beszélgetett hivatásról, szolgálatról és arról a 40 évi lelkészi életről, ami 1983. október 1-jén kezdődött éppen itt, a marosvásárhelyi gyülekezetben. Városunk és Erdély egyik közismert és szeretett szín-

művészt, Kilyén Ilkát Nagy Gizella kérdezte a hivatás megéléséről, családról, szerepekről, készülő műsoráról. Ezek a beszélgetések és találkozások is közelebb vittek egymáshoz.

Az elmélyülni és önmagukat jobban megismerni vágyók az imasétány által is megtehettek ezt.

A lelkészi hivatal egy kis kiállítást is elkészített, ahol az egyházközség értékeesebb tárgyait közelebbről láthatták és megismerhették az érdeklődők. A klenódiumok és terítők több száz éves múltról beszéltek.

A lelki élmények mellett terménybemutatóra is került. Az Agrosel Kft. Széll Levente igazgató jóvoltából virághagymát és zöldségmagokat kínált fel, az Olting Kft. igazgatója, Pop Levente almát és szilvát adott, Köllő Melinda körtét hozott, mézespogácsát és gyümölcszörpöket mutatott be, a koronkai virágfarm (Farm Flowers), Szabó Árpád és Takács Adrienn családi vállalkozása, növényekkel díszítette a tanács-termet, a Boósi farm, Bende Lajos és családja, zöldségek sokszínűségével kedveskedett. A bemutatott csipőspaprika-fajták, a termelő vallomása szerint, a világ legerősebb paprikái között benne vannak az első húszban. A szentgericei méhészt Szócs család a méhek és a méz fontosságát erősítette a különböző készítményekkel. Egyleteseink, a Várunk tagjai és keblitanácsosok szorgoskodtak, hogy mindenki jól érezze magát.

A gyermekek sem unatkoztak, mert beavatottak tették színessé a délutánt. Az önkéntesek mellett köszönjük Kocsis Lajos keblitanácsosunk segítségét. A 30 literes fazékban főtt kukorica csemegeként szolgált a programokon résztvevőknek.

A 100. hálaadó zsoltár szellemében voltunk együtt. Hálát adtunk, vígan énekeltünk, alázattal járultunk eléje és örömmel találoztunk Istennel, embertársainkkal és önmagunkkal.

NAGY LÁSZLÓ

SZERETETSZOLGÁLAT

A Gondviselés vasárnapja

„Élettel és szeretettel ajándékoztál meg és gondviselésed őrizte lelkemet” (Jób 10,12) – szöveg az idézet a Gondviselés vasárnapjára hívó plakáton, amelyet szeptember 17-én első alkalommal szerveztünk meg a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközségben.

A rendezvény célja: megismertetni a Gondviselés Segélyszervezet tevékenységeit az egyházközség érdeklődő tagjaival. A templomba jövőket fotókiállítás fogadta az udvaron, amely a Gondviselés Segélyszervezet eddigi programjából szemlézett. A kezdőnek

után Szabó Előd lelkész osztotta meg gondolatait a jelenlevőkkel. Az ünnepi istentisztelet után, amelyet Bartha Alpár lelkész végzett, sérült fiataljaink Kincses Olga táncoktató vezetésével egy kis műsort mutattak be.

A sérült fiatalok szülei könnyekig meghatódtak a gyülekezeti közösség szeretetteljes befogadásától.

Fontosnak tartjuk, hogy a sérült személyek a mi befogadókészségünk által ugyanúgy megkapják helyüket a világban, a településük közösségében, az egyházközségeikben, tágabb és szűkebb családi körükben, mint az úgynevezett egészséges társaik. Minden ember más, és ez a sokféleség teszi teljessé közösségeinket. Bár különböző talentumokkal tarisznyált fel bennünket a Teremtő, mindannyiunknak adott szerető családot, amely óv és gondoskodik rólunk, és adott egy közösséget, amely megtart.

A Gondviselés Segélyszervezet tevékenységeit bemutató vasárnapot a jó Isten segítségével hagyományteremtő szándékkal a jövő évben is szeretnénk megszervezni. Azt szeretnénk, hogy az őszi hálaadást megelőző vasárnap a Gondviselés vasárnapja legyen. Szeretettel buzdítunk minden unitárius egyházközséget, hogy csatlakozzanak, hiszen minden egyházközség gondot visel az övéiről.

DEÁK RÉKA

A tizedik segélyszállítmány Kárpátaljára

A Magyar Unitárius Egyház és a Gondviselés Segélyszervezet újabb segélyszállítmánya október 24-én érkezett meg Kárpátaljára. A Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Koordinációs Irodájának Beregszászon átadott szállítmány tartalma: két és fél raklapnyi konzerv és cukor, 205 érszorító (tourniquet), 25 számítógép, amelyekkel a Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum rászoruló diákjainak oktatási tevékenységeit segítjük. Az adományok kézbesítésekor bejelentettük, hogy a közeljövőben számottevő összeggel járulunk hozzá a Kárpátaljai Református Egyház beregszászi rehabilitációs központjának építési költségeihez.

Alkalmi küldöttségünk tagjai: Kovács István püspök, Sztranyiczki Zsófia, a nemzetközi unitárius univerzalista nőszövetség (International Convocation of Unitarian Universalist Women) ügyvezető igazgatója, Kiss Olivér (önkéntes munkatárs, a Szabadság napilap újságírója), valamint Darkó Attila, Vagyas At-

tila és Szabó László (a Gondviselés Segélyszervezet tisztségviselői).

Ezúton is köszönjük támogatóink adományait, amelyekből megvalósulhatnak az ukrajnai háború menekültjeit és otthon maradt rászorultjait szolgáló segélyezéseink.

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET ELNÖKSÉGE

NŐK VILÁGA

Elkötelezettség

Az Unitárius Nők Országos Szövetsége (UNOSZ) alapszabályzata értelmében nem kormányzati, nem politikai, független szervezet, nem diszkriminál faji, vallási nemzetiségi alapon. Anélkül, hogy sértené a szervezet jogi függetlenségét, az UNOSZ a Magyar Unitárius Egyház keretében és annak fennhatósága alatt működik. Az UNOSZ célul tűzi ki, hogy az unitárius nőket egyesítse jótékonyági, vallási, kulturális munkára. Kapcsolatokat ápol más nőszervezetekkel, alapítványokkal. Célja az unitárius nők valláserkölcsei alapon álló öntudatos egyháztársadalmi munkára való megszervezése.

Az UNOSZ ernyőszervezet, amelynek szándéka az unitárius öntudat ápolása, az együvé tartozás tudatosítása és fejlesztése, a kisközösségek megtartása.

A helyi nőszövetségek tevékenysége változatos: rendszeres összejöveteleket tartanak ősztől tavaszig, előadókat hívnak meg különböző témák megbeszélésére, megemlékeznek jeles személyiségekről, közösen ünnepelik meg a születés- és névnapokat, farsangi bálakat, közös kürtöskalácssütést, laskakészítést szerveznek, közös kirándulásokon vesznek részt. Közreműködnek a templom, a tanácssterem és környéke rendben tartásában. Karácsonyra ajándékcsomagokat készítenek az idősek és a gyermekek számára, együtt kézimunkáznak, szövést, varrást, gyöngyfűzést tanulnak. A vendégeket ellátják, a gyermektáborokba besegítenek, színdarabokat tanulnak és mutatnak be, teadélutánokat szerveznek, időseket, betegeket látogatnak, a lókodi öregotthon lakóit meglátogatják, részt vesznek az egyházközség kórusában, a dalárdákban, megtartják a nők ökumenikus világimánapját.

Az UNOSZ sorozatos vezetőképzési tanfolyamokat szervezett különböző témák elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítására, unitárius életfelfogásuk szerepéről a mindennapokban. Különböző időszzerű kérdések kerültek az asztalra, és a résztvevők megosztották egymással személyes véleményüket, miközben ismerkedtek egymással, megtapasztalták a közösség összetartó erejét. A vezetőképzések témáiból érdemes megemlíteni néhányat: a vezető hitelessége és típusai, a vezető szerepei és feladatai, személyiség és szerepharmonizáció, csapatépítés, konfliktuskezelés, pályázatírás, költségvetés elkészítése, szervezetépítés, döntéshozatal, csoportdinamika, a globális unitarizmus, hittem szerepe a mindennapi döntéseimben, másként és másokért vállalkozás, stressz-, viselkedés- és krízismenedzsment, belső erőforrásaim, alkalmazkodás és fennmaradás, közösségi vezetők szerepe a nők elleni és a családon belüli erőszak kezelésében.

Az UNOSZ rendezvényei közül kiemelkedik az évi nőszövetségi találkozó és közgyűlés közel 300 résztvevővel. Megható a zászlósok bevonulása a templomba, a vándorabrosz átadása, az ünnepi istentisztelet, a meghívott szakember előadása, a közös ebéd és az elválás édeskeserű élménye. Bízató jel, hogy az idei tisztújítás alkalmával többen a középkorú és fiatalabb korosztályból vállaltak választmányi tagságot.

Ebben a hónapban, novemberben minden évben emlékezünk egyházalapítónkra, Dávid Ferencre, aki mártírhalált halt, mert kitartott az általa felismert igazság mellett. Az emlékezés legyen számunkra is hitünk megerősödésének, hitünk és egyházunk iránti elkötelezettségünk forrása. Valljuk a zsoltárral: „Tebenned bízva rendületlen állunk, / Erős kősziklánk, örök igazságunk.”

ASZTALOS KLÁRA

Testvérkapcsolat

Balázs Antal faragó, tanító kopjafát faragott és állíttatott a lupényi közösségnek 2010. március 15-én. Így kezdődött a mai napig tartó barátság a két unitárius közösség körében. Ősszel, a homoródszentpáli országos nőszövetségi találkozón Vánca Csillával, a sepi-szentgyörgyi nőszövetség elnökével együtt meghívtuk a lupényi nőszövetség tagjait, akiket Koppándi Zoltán Attila, a gyülekezet akkori lelkésze kísért el. Másnap a közös istentisztelet és ebéd eredménye lett a testvérnőszövetségi kapcsolat megkötése. A szót tett követte, 2011-ben mi látogattunk el a lupényi egyházhoz.

Azóta tartó testvérkapcsolatunk szeretetben, békeességben virágzik mindannyiunk örömére. A kap-

csolatot erősíti a sok találkozás, együttlét, a közös pillanatok összessége.

Október 13–15. között ismét lehetőség adódott a találkozásra. Három nap a lupényi testvéreink a nőszövetség vendégei voltak, napsütötte, szép őszi időben „fürödhettünk”. Pénteken az örömteli megerkezéskor kürtöskaláccsal, pálinkával és terített asztallal vártuk vendégeinket. Ilyés Anna lupényi nőszövetségi elnök, egyházközségi gondnok üdvözölte a jelenlevőket, és meghívott jövőre a viszontlátogatásra. (Ilyés Anna méltó utódja a szeretett Kovács Irma gondnoknak, nőszövetségi elnöknek.) Vánca Csilla köszöntője az elmúlt tizennégy év közös emlékeiről szólt. Megemlékeztünk azokról az asszonytestvéreinkről, akik már nem lehetnek közöttünk, de oszlopos tagjai voltak ennek a testvérkapcsolatnak.

Szombaton a kökösi lelkész, Márton Edit vendégszeretetében lehetett része a mintegy harminchat személynek. Velünk tartott Tatár Ágnes segédlelkészünk, Lőrinczi Zsófia gyakorló teológiai hallgató és gyermekkori katolikus barátnőm, Szöllősi Márta, aki laskakészítésnél is gyakran segít.

Bográcsgulyás készítése közepette élveztük a nap melegét a takaros paplak udvarán. Felemlgettük néhány püspökünk, Szabó Árpád szavait, aki egy unitárius találkozó előtt azt mondta: ahol az unitáriusok összegyűlnek, ott még a nap is kisüt.

Nem maradhatott el az unitárius templom meglátogatása, hiszen meg kellett csodálnunk a nemrég felújított műemlék templomot. Örömmel dedikáltattuk Márton Edit lelkéssel *A kökösi unitárius templom* című könyvet, amelyet Jánó Mihály szerkesztett, és amelynek társszerzője a kökösi lelkész mellett többek között Ferenczi Z. Sámuel műemlékvédelmi építőmérnök is.

Délután a lupényi vendégeink lerótták kegyeletüket egykori lelkészük, a tragikus körülmények között elhunyt Lurtz Zsolt hantjánál.

Különleges vasárnapi istentiszteleten vettünk részt. Péterfi Ágnes lelkész rövid mesét mondott a gyermekeknek, majd Fekete Kincső vallástanár kíséretében a tanácsterembe mentek, ahol többek között citerázni tanultak. Lelkészünk köszöntötte a nőszö-

vetségeket. Elmondta, hálás a szívünk, hiszen Isten országa bennünk van, hogy elültetett vágyaink beteljesednek, hogy közös útjaink, élményeink az öleléseinkben vannak. A templomban kiállított fotókon meglevenedtek azok az arcok, akik közül már sokan nincsenek itt velünk, e földi életben.

László Bernadett lupényi lelkész imája után Tatár Ágnes segédlelkész beszédét a Lk 13,20–21 verseire alapozta: a kovász példázata alapján szólt a lélek kovászáról, amelyet a testvérnőszövetségek közösen eltesznek, hogy újra kenyeret lehessen majd sütni vele. Szívünkbe zárjuk e kovászt az újabb találkozásokra, ünnepeinkre. Isten országa is olyan, mint a kovász. Jelenvalóvá vált a közös istentiszteleten – hangzott a szószékről.

Lupényi testvéreink rövid műsorról örvendeztetek meg. Ilyés Anna, Csíki Erzsébet, Nagy Ilona, Joó Ildikó és Józsa Imre megható verseket olvastak fel.

Közeledett a búcsú pillanata az ebéd után, de mi tudjuk, hogy a jó Isten segítségével és ilyen vezetőkkel, mint lelkészeink, nőszövetségi vezetőink, tette kész nőszövetségi tagokkal, a maroknyi magyar Zsilvölgyi asszonyokkal, egyházfiakkal, Ilyés Kálmán lupényi gondnokkal még hosszú ideig fennmarad e testvérkapcsolat, mindannyiunk örömére, Isten dicsőségére.

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

Egy Mária-lelkiségű nő

A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa szeptember 29-ei baróti ülésén méltatta a nőszövetségi munka terén kiemelkedő egyházzolgálati teljesítményt felmutató Nagy Gizella munkásságát, aki a közelmúltban köszönt le az Unitárius Nők Országos Szövetsége alelnöki funkciójából. A marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközség irodavezetőjének laudációját Székely Kinga Réka hitéleti és missziói előadó-tanácsos fogalmazta és olvasta fel.

Nagy Gizella nőegyleti vezetőt sok évtizedes egyházzolgálatára az evangéliumi Mária-Márta-vitában a Mária-lelkiségű nők csoportjába emeli. Ő az a lelkészfeleség, férjét még a vallás és lelkiség útjain is hűséggel követő hívő asszony, aki életvitelével fogalmazta meg a nők küldetésének és a közösségben betöltött szerepének alapmintáját.

Ehhez a lelki magaslathoz természetesen szüksége volt mélységes hitre, amelyet gyermekkorából, a szülői házból hozott, szüksége volt helyes önismeretre, amelyet szinte folyamatos képzések által gyarapított, szüksége volt hagyományos és haladó kommunikációs csatornák kiépítésére, amelyeket veleszületett készsége révén és szerzett tudás formájában épített járható hidakká.

A szépség és a rend összhangját teremtette meg minden egyházi tevékenységében. Kézművességével, alkotói kedvével, díszítő szeretetével, színekkel, formákkal, művészi előadásokkal kapcsolta egybe a kereső gyermekek és felnőttek szívét.

A legfontosabbnak tartotta a család egészségét, ezért segített képzések és különböző csoportfoglalkozások által a családi élet küszöbélményein áthaladó családtagoknak, a keresztesre készülőknek, a házasságra igyekvőknek, a gyásztól megtépázottaknak, a sokszori veszteseknek, de az újrakezdőknek és a gyógyulóknak is.

Nyitottsággal hívta magához a más kultúrában felnőtt, más nyelvet beszélő, másképpen hívó lányokat és asszonyokat, s e nyitottság által egy új közösséget, egy új hívő világot teremtett, amelyben az egymás iránti tisztelet volt a meghatározó.

Együttérzésével ráirányította a figyelmet a szenvedőkre, segített az adni tudóknak, hogy adhassanak, és a rászorulóknak, hogy képesek legyenek a segítséget elfogadni.

Ő a jobbik részt választotta, mint Mária az evangéliumban, ezért példaképe lett nemcsak a saját nemzedékének, hanem az utána következő nemzedékek lányainak és asszonyainak.

Az ifjú Dávid Ferenc-emlékzarándoklat

NAGY NORBERT

Különösnek tűnhet e címválasztás, mert valószínűleg idén úgy említik majd a dévai emlékzarándoklatot, mint megszilárdult, törtélelmi jelentőségű pontját a jelenkori egyháztörténetünknek. Ilyen évfordulókör emléktáblákat avatnak, kiállításokat szerveznek, előadásokat tartanak, hogy nyomatékosan kifejezzék a negyed évszázad jelentőségét. A történelmet. A kiérdemelt büszkeséget, amelyért megdolgoztak.

A Dávid Ferenc-emlékzarándoklat értékekről szól. Szól az eszméről, amelyre általa emlékezünk, ami elnemíthatatlan és örök, *ami tegnap, ma és mindörökké ugyanaz*. Szól magasztosságról. Mindarról az emelkedettségről, amit az ember átél, amikor részt vesz a zarándoklaton, amikor megpróbál fölülemelkedni mindenben, ami földi és fizikai: nem figyelni az útra, a testi fájdalomra, hanem inkább a porladó kövek közt visszhangzó suttogásokra, a verejtékben, tekintetekben felsóhajtó lélekre. Az emlékzarándoklat kapcsán beszélhetünk méltóságról, hagyományról, értékekről és a múltunkról. De úgy érzem, hogy beszélnünk kell másról is.

Az én emlékzarándoklatom ifjú. Még csak huszonöt esztendő, kortársam. S bár nem szeretném, hogy gondolataim szemtelennek tűnjenek, e zarándoklat számomra mégiscsak fiatal, mint amilyenek mi vagyunk. Még csak most kezd kibontakozni, most kezdi érteni, hogy milyen jelentős dolgot képvisel, hogy milyen hatalmas és megfogalmazhatatlan az az örök eszme, amely mögötte áll. Mint egy ifjú, aki most kezdi megtalálni helyét a világban, mint aki most kezd ráérezni hivatására, feladatára, céljaira.

Az idei, huszonötödik évforduló jelképes. Ifjúságot sugall. Az ifjúság pedig erőt és kiállást jelent, és főleg jövőt. Álmodat és megállíthatatlanságot. Rugalmas-

ságot, lendületet és nyitottságot a párbeszédre. Őszinteséget, képességet a dacra, a széllal szembeni küzdelemre. Az ifjú lét önazonosságot kíván, gondolataink, álmaink felvállalását, ha kell, akár uralkodó nézetekkel szemben is. Az ifjúságban még élnie kell, ha csak nyomokban is, a gyermeki idealizmusnak, a hitnek abban, hogy a lehetetlen nem létezik. Ezekről ifjú egy ifjú.

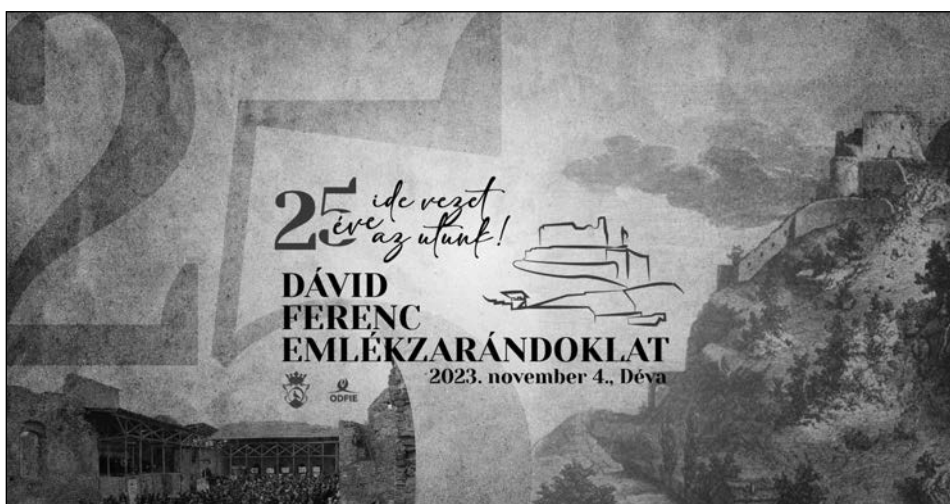
Gondoltunk-e már vajon így erre a zarándoklatra? Így, mint egy ifjúra, aki mer álmodni, aki tervezi a jövőt, mert érzi, hogy van, amiből erőt merítsen? Hogy a Dávid Ferenc-i eszme elpusztíthatatlan és örök, és feladatra szólít(ja)? Hogy zarándoklatunk nem önmagáért és önmagunkért van, hanem önmagán túlmutató?

Az idei, huszonöt esztendő, ifjú emlékzarándoklat kérdések elé állít. Az kérdezi, hogy vajon hogyan látjuk egyházunkat, gyülekezeteinket, egyleteinket, önmagunkat. Olyanoknak, mint akik folyton csak megemlékeznek, fejet hajtanak és gyertyát gyújtanak, vagy talán másmilyeneknek? Vagy talán olyanokként, mint az ifjak, akik álmodoznak és terveznek? Akik a tekintetüket a jövő irányába szegzik, mert sejtik, hogy a mögöttük támaszként meghúzódó múlt jövőt álmodni hívja őket? Egy huszonöt éves ifjúra nem igazán jellemző, hogy a múltat próbálja fejtegetni, inkább bízik valami megmagyarázhatatlanban, és hisz abban, hogy ami eddig megtartotta, az ezután is megfogja. Így érdemes – kötelesség inkább – jövőt álmodni. Egy ifjúra ilyenkor az jellemző, hogy mer elindulni, új utakat keresni, belevágni az ismeretlenbe.

Most valóban jó megállni, kiértékelni és hálát adni. Analógiánk értelmében gondoljunk azonban arra is, hogy egy huszonöt esztendő ifjú előre néz, a

jövőre, és még csak most áll igazából az elindulási ponton, a startvonalnál. Gondoljunk arra is, hogy most van az ideje a jövő alapkövét lerakni.

Az ifjú Dávid Ferenc-emlékzarándoklat álmodni hív bennünket. Az idei évforduló a tervezés ideje, az álmodásé, a jövőbe vetett hitünké. Mert a huszonötödik évfordulóját ünneplő zarándoklat erősebb és bátrabb, mint valaha. Ifjú és lelkes. Hiszem, hogy van, mit tanulnunk tőle.

EGYHÁZUNK HÍREI

• Kolozs-Tordai Egyházkör

Szeptember 24-én került sor az Együtt Isten Völgyében újabb alkalomára Csegezben. A hálaadási istentiszteleten Kovács Sándor teológiai tanár végezte a szószéki szolgálatot, Székely Miklós ny. lelkész úrvacsorára előkészítő beszédét Bálint Róbert Zoltán helyi lelkész olvasta fel. Az Aranyos-menti lelkészek osztottak úrvacsorát, majd fellépett a Szentmihályi Vegyes Dalkör. A rendezvényt a Communitas Alapítvány támogatta.

• Küküllői Egyházkör

Október 8-án iktatták be a segesvári egyházközség lelkészi állásába Jenei László Csabát. A lelkészt követően Kovács István püspök mondott egyházi beszédet, majd Szentgyörgyi Sándor esperes beiktatta a lelkészt. Köszöntőt mondott Máthé Márton segesvári, illetve Lókodi Imre fehéregyházi gondnok, az egyházkör és az ULOSZ nevében Fülöp Dezső Alpár lelkész, a helyi református egyházközség nevében Andrei Imelda, az evangélikus egyházközség nevében Bruno Fröhlich esperes, a görögkatolikus közösség részéről Ciprian Dărăban, Iulian Sîrbu segesvári polgármesterként, az évfolyamtársak nevében Fazakas Lajos Levente esperes. A Szabó család meglepetés műsorral köszöntötte a lelkészt.

• Marosi Egyházkör

A marosvásárhelyi egyházközségek ifjúsági egyletének tagjai szeptember 8–9-én kiránduláson és zárándoklaton vettek részt Petőfi Sándor és Szent László király nyomában címmel. Felkeresték a fehéregyházi múzeumot, emlékművet és a millenniumi unitárius templomot, az ispánkúti Petőfi-emlékhelyet, a székelyderzsi unitárius műemlék templomot, Székelykeresztúron a Gyárfás-kúriát, Petőfi körtefáját és szobrát, valamint a Berde Mózes Unitárius Gimnáziumot. Délután az unitárius fiatalokkal ismerked-

tek. Másnap a Molnár István Múzeum *Petőfi 200* című tematikus kiállítását, illetve a bözödújfalusi kopjafa falut és siratófalat látogatták meg. A kirándulást és zárándoklatot a Bethlen Gábor Alapítvány és Magyarország Kormánya támogatta.

Az elmúlt időszakban *a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával közösségi lelkigondozói eseménysorozatra került sor a Székelykáli Unitárius Egyházközségben:* augusztus 11-én az iszlói leányegyházközségben zenés istentisztelet, augusztus 13-án Székelykálban a Kaáli Nagy család találkozója, szeptember 8-án gyülekezeti zárándoklat Tordára és Kolozsvárra, október 1-jén Székelykálban Aranyosrákosi Székely Sándor-emlékistentisztelet, október 8-án pedig a kisillyei leányegyházközségben zenés istentisztelet volt.

• Székelykeresztúri Egyházkör

Szeptember 23-án Tordátfalva unitáriusai hálát adtak kétszáz éves templomukért. Az ünnepi szolgálatot Kovács István püspök végezte, Lőrinczi Lajos tordátfalvi lelkész köszöntötte a jelenlévőket, majd beszélt a templomról és a falu történetéről. Bözödi Erika pénztáros és Boda Csilla, Bíró József tordátfalvi lelkész unokája szavalt. Egyházunk főpásztora és Farkas Emőd főgondnok átadta a tordátfalvi származású Boros György püspököt ábrázoló kisplasztikát és oklevelet az egyházközségnek. A műalkotást Hintz Gábor, a püspök dédunokája adományozta. Köszöntőt mondott Farkas Emőd főgondnok, Gáll Hajnalka konzul, Kiss Gergely, Tordátfalva nyugalmazott lelkésze, Bíró Barna Bontond, Hargita megye tanácsának alelnöke, illetve Nagy János, Siménfalva község polgármestere. Lőrinczi Lajos felolvasta az AEÁ-beli Ames testvérgyülekezetének üzenetét. Az úrvacsoravétel után megkoszorúzták a templomépítő

Ürmösi József lelkész sírját és Boros György templomudvarban elhelyezett kopjafáját.

Szeptember 24-én Alsóboldogfalva unitáriusai hálaadó istentiszteletre gyűltek össze. A szószéki szolgálatot Kovács István püspök végezte. Úrvacsorai beszédet Vida Rozália helyi lelkész, imát Vida Domokos elsőéves teológiai hallgató mondott. A gyülekezeti tagok verses-zenés műsora után *az egyházközség vezetősége köszönetet mondott lelkészüik 25 éves szolgálatáért.* Ezt követően felavatták a templom bejáratánál a Bán Árpád és Ágnes adományozta székely kaput.

Október 15-én iktatták be a siménfalvi egyházközség lelkészi állásába Dénes Erzsébetet, aki a Mt 5,15–16 alapján prédikált. Kovács István az 1Pét 2,1–5 alapján szólt, majd Csáki Levente esperes beiktatta a lelkészt, átadva a templom kulcsát, a Bibliát, a kelyhet és az egyházközség pecsétjét. Köszöntőt mondott ifj. Király Dénes gondnok, Csáki Levente esperes, Farkas Emőd főgondnok, Nagy János polgármester, Jakab Imola helyi református lelkész, az ULOSZ nevében Mikó Ferenc tarcsafalvi lelkész, az évfolyamtársak nevében Magyar Zita Emese egyetemi és ifjúsági lelkész, a szülőfalva nevében Tőkés-Bencze Zsuzsánna homoródszentpáli lelkész és férje. Az ünnepségen felléptek a vasárnapi iskolások.

• Székelyudvarhelyi Egyházkör

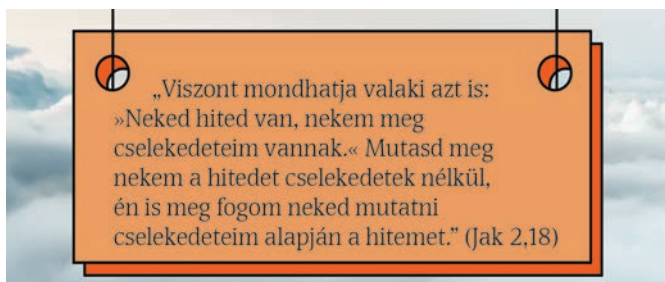
Október 14-én átadták a Tiszteletbeli Székely címeket az oklándi unitárius templomban. A szószéki szolgálatot Tőkés Lóránt helyi lelkész végezte. A címek tulajdonosait az egyházközség október 12–15. között látta vendégül: kerítésfestő kalákát, szeretetvendégséget szerveztek nekik. Megismerkedhettek a gyülekezet életével, kirándultak az Orbán Balázs-barlanghoz, Bödök Gergely történész vezetésével megtekintették a Trianon-kiállítását a templomban.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Az unitáriusok számára különleges hónap november, ugyanis Dávid Ferencre, az unitárius egyház megalapítójára és első püspökére emlékezünk. Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet 1998-tól megszervezi a megemlékezést Déva várában, ahol 1579 novemberében hunyt el unitárius vallásunknak a megalapítója. Rengeteg unitárius egyházközségi tag zarándokol buszokkal, majd gyalog a megemlékezésre. Aki ott van, megtapasztalja, hogy bár ideig-óráig ragyog a nap, ott, a hegyen gyorsan egészen hidegre fordul az idő, és nem tud az ember nem arra gondolni, hogy egykor itt az ő vallásáért egy ember mártírhalált halt. Micsoda kitartás és hit élhetett Dávid Ferenc szívében! A teológiai hallgatók és az ODFIE tagjai várjátékkal, énekekkel teszik az emlékezés pillanatait ünnepibbé. Mindenkinek megmozdul az ajka az ismerős, léleknek kedves dallamokra. Egységélményt tapasztal az ember éneken, szavakban, tekintetekben, kézfogásokban. Remélem, gyerekként és felnőttként is lesz alkalom számotokra is részt venni Dávid Ferenc halálának a megemlékezésén a dévai várban.

Feladatok

1. Olvassátok el a *Kőműves Kelemen* című népballadát, és válaszoljatok az alábbi kérdésekre, majd írjátok be a helyes válaszokat a megadott térbe.

2. A Ferencz József által írt Unitárius Káté 22. kérdésének válaszából kiderül, hogy mely városokban tanult Dávid Ferenc. Az alábbi ábrán feltüntettem a városok kezdőbetűit segítségül, ha már tanultatok volna róla. Nem emlékszel vagy nem tudod? Keresd ki, és írd be a városok neveit a megadott vonalra, majd vágd ki, és ragaszd be a vallásfüzetedbe, hogy időnként rápillantva megjegyezd.

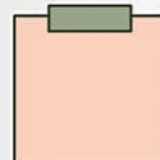
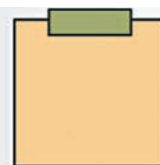
Dávid Ferenc az alábbi városokban tanult:

K _____

G Y _____

W _____

- Hány kőműves tanakodott azon, hogy magas Déva várát felépítsék?
- Mennyi pénzért építék fel a népballada szerint a kőművesek Déva várát?

Ilkei Ferenc és családja levelezése

• Részt vettem egy pályázaton 1997-ben: Trianon hajszál- és mellékgyökereiről, I. világháborús családi történetekről vártak pályamunkát. Én is beneveztem, hiszen tudtam, hogy családom évtizedeken át őrzött egy több száz levelet számláló gyűjteményt az első világháborúból. Az 1915 és 1918 között írt levelek sokasága mögött egy család, egy rokoni, baráti, szomszédai kör, mondhatni egy egész falu háború alatt megélt története aludta álmát. Akkor raktam először időrendi sorrendbe, olvastam át először e leveleket, amelyeken keresztül a felmenőim sorsába láthattam. A 470 levél bemutatja, hogy elődeink, az egykori katonák, az itthon maradt édesanyák, testvérek, rokonok, Vargyas akkori faluközössége hogyan is élte át e nehéz időt. A levelek egyértelműen tükrözik a hűséget, a szeretetet a család, a szülőföld, az otthon iránt. A végtelen hittel és szeretettel megírt sok száz levél valós félelmeken, hullámozó reményeken keresztül hozza közel e történelmi kort, és erősít meg minket abban, hogy a nehéz időkben is az Istenbe vetett hit, a család és a faluközösség megtartó szeretete jelentett biztos fogódzót, amelyekbe kapaszkodva el lehetett viselni a háború borzalmait. Az ifjú katona, e leveleskönyv egyik hőse, Ferenc írta egyik levelében: „Hogy vissza térjek őrizték halovány emlékemet.”

Hálás vagyok Pozsony Ferenc professzornak, aki nek a segítségével most e levelek elérhetőkké válnak az érdeklődők számára, és e könyv által is őrizni tudjuk a halovány emlékeket.

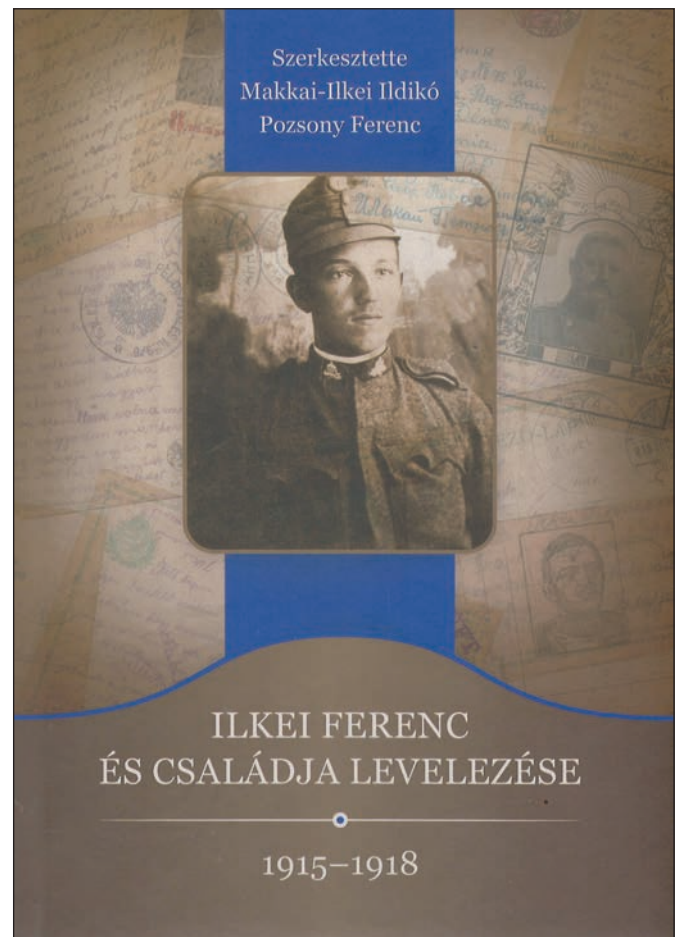
A Pozsony Ferenc és jómagam szerkesztésében megjelent könyv két előszót tartalmaz. Az elsőben összefoglalom az I. világháborús levelek tartalmát. Következik édesapám, Ilkei Ferenc írása, aki egy II. világháborús családi történetet elevenít fel: 1940-ben eltűnt Ilkei Péter nagybátyja, akiről 25 év után derült ki, hogy életben van, és 1965-ben hazalátogatott Vargyasra. Ezt a találkozást örökíti meg édesapám írásában.

A kötet tartalmazza az I. világháborús leveleket, valamint Ilkei Péter Szovjetunióból hazaküldött leveleit. Végül Pozsony Ferenc professzor zárótanulmánya olvasható *Az I. világháború néprajzi kutatása és múzeumi reprezentációja* címmel. A mellékletben néhány fénykép látható a levelekről, a bakáról, családtagokról. A könyv a Tortoma Könyvkiadó gondozásában jelent meg, és ezúton is hálásan köszönöm mindazoknak, akik a munkafolyamatban vagy a kiadási költségekben részt vállaltak.

Apai dédszüleim, Ilkei Ferenc (1867–1933), és neje, Soós Rebeka (1876–1933) unitárius földműves családban nőttek fel. 1896. január 23-án kötöttek házasságot, hat gyermekük született: Ferenc, Rebeka, Elek, Sándor, Dénes (az én nagyapám) és Péter. Legidősebb gyermekük, Ferenc, 1896. június 29-én született. A világháború kitörése az ő életét befolyásolta leginkább, hiszen 1915-ben besorozták. 1915 augusztusától 1918 februárjáig a keleti fronton harcolt, Galíciában, majd 1918 márciusától a délnyugati olasz fronton küzdött még az évben bekövetkezett haláláig. Nemcsak az édesapa, akit 1916-ban szintén besoroztak, és a fia által a háborúból hazaküldött levelek maradtak meg, hanem azok is, amelyeket ők kaptak.

Valahányszor kezünkbe vesszünk egy-egy levelet, fényképein vonásainkat keressük, halottak napján gyertyát gyújtunk a vargyasi hősi halottak emlékművénél, hiszem, hogy segítjük őket a hazatalálásban.

MAKKAI-ILKEI ILDIKÓ

Bálint Róbert Zoltán lelkész (Mészkö), **Bodor Rozália Piroska** kórházlelkész (Kolozsvár), **Deák Réka**, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa (Székelykeresztúr), **Ferenczi Mária-Magdolna** ny. agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Jakab Emese** lelkész (Nyárádszereda-Jobbágyfalva), **Jenei Sándor Levente** lelkész (Szabéd), **Kovács Sándor** egyháztörténész (Kolozsvár), **Makkai-Ilkei Ildikó** lelkész (Bencéd), **Nagy Adél** lelkész (Recsenyéd), **Nagy László** lelkész (Marosvásárhely-Bolyai tér)